

EURÓPSKA KOMISIA

V Bruseli 25.10.2011
KOM(2011) 681 v konečnom znení

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

**Obnovená stratégia EÚ pre sociálnu zodpovednosť podnikov na obdobie rokov 2011-
2014**

OBSAH

1.	Úvod.....	3
1.1.	Zaoberanie sa sociálnou zodpovednosťou podnikov je v záujme podnikov.....	3
1.2.	...a v záujme spoločnosti ako celku.....	3
1.3.	Prečo Komisia prezentuje túto novú stratégiu teraz?.....	4
2.	Hodnotenie vplyvu európskej politiky v oblasti SZP	4
3.	Moderné chápanie sociálnej zodpovednosti podnikov	6
3.1.	Nová definícia	6
3.2.	Medzinárodne uznávané zásady a usmernenia	6
3.3.	Viacrozmerný charakter SZP	7
3.4.	Úloha verejných orgánov a ostatných zainteresovaných strán	7
3.5.	SZP a Iniciatíva pre sociálne podnikanie	8
3.6.	SZP a sociálny dialóg.....	8
4.	Akčný plán na obdobie rokov 2011 – 2014	8
4.1.	Zvyšovanie viditeľnosti SZP a šírenie osvedčených postupov.....	8
4.2.	Zlepšovanie a sledovanie úrovne dôvery v podniky	9
4.3.	Zlepšovanie samoregulačných a koregulačných procesov	10
4.4.	Posilnenie zohľadňovania SZP na trhu	10
4.4.1.	Spotreba.....	10
4.4.2.	Verejné obstarávanie.....	10
4.4.3.	Investície	11
4.5.	Zlepšenie zverejňovania sociálnych a environmentálnych informácií zo strany spoločností.....	11
4.6.	Ďalšia integrácia SZP do vzdelávania, odbornej prípravy a výskumu.....	12
4.7.	Zdôrazňovanie významu vnútroštátnych a regionálnych politík v oblasti SZP.....	13
4.8.	Lepšie prispôsobenie európskych a globálnych prístupov k SZP	13
4.8.1.	Zameriavanie sa na medzinárodne uznávané zásady a smernice o SZP	13
4.8.2.	Zavádzanie hlavných zásad OSN v oblasti podnikových a ľudských práv	14
4.8.3.	Zdôrazňovanie SZP vo vzťahu k ostatným krajinám a regiónom vo svete	15
5.	Záver	15

1. ÚVOD

Európska komisia v predchádzajúcom období definovala sociálnu zodpovednosť podnikov (SZP) ako „koncept, na základe ktorého podniky dobrovoľne začleňujú do svojich obchodných činností a vzájomných vzťahov so zúčastnenými stranami sociálne a environmentálne aspekty“.¹

Sociálna zodpovednosť podnikov sa týka činnosti spoločností, v rámci aj mimo rámca ich právnych záväzkov voči spoločnosti a životnému prostrediu. Určité regulačné opatrenia však vytvárajú prostredie, ktoré výraznejšie prispieva k tomu, aby podniky dobrovoľne naplnili/realizovali svoju sociálnu zodpovednosť.

1.1. Zaoberanie sa sociálnou zodpovednosťou podnikov je v záujme podnikov ...

Strategický prístup k SZP je pre konkurencieschopnosť podnikov čoraz dôležitejší. Môže priniesť výhody v oblasti riadenia rizík, úspor nákladov, prístupu ku kapitálu, vzťahov so zákazníkmi, riadenia ľudských zdrojov a inovačnej kapacity.²

Pretože SZP vyžaduje zapojenie s interných a externých zainteresovaných strán, umožňuje podnikom lepšie predvídať a využiť rýchlo sa meniace očakávania spoločnosti a prevádzkové podmienky. Preto môže podporovať rozvoj nových trhov a vytvárať príležitosti na rast.

Tým, že sa podniky budú zaoberať svojou sociálnou zodpovednosťou, budú môcť získať dlhodobú dôveru zamestnancov, spotrebiteľov a občanov, čo tvorí udržateľných podnikateľských modelov. Vyššia úroveň dôvery občanov zase podnikom pomôže vytvárať prostredie, v rámci ktorého budú môcť podniky inovovať a rásť.

1.2. ... a v záujme spoločnosti ako celku

Podniky môžu prostredníctvom SZP výrazne prispieť k plneniu cieľov zmluvy o Európskej únii týkajúcich sa trvalo udržateľného rozvoja a vysoko konkurencieschopného sociálneho trhového hospodárstva. SZP tvorí základ cieľov stratégie Európa 2020 na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu vrátane cieľa zameraného na dosiahnutie 75% miery zamestnanosti.³ Zodpovedné správanie sa podnikov je zvlášť dôležité vtedy, keď subjekty súkromného sektora poskytujú verejné služby. Pomoc pri zmiernení sociálnych vplyvov súčasnej hospodárskej krízy vrátane straty pracovných miest je súčasťou sociálnej zodpovednosti podnikov. SZP ponúka súbor hodnôt, na ktorých je možné budovať súdržnejšiu spoločnosť a na ktorých je možné založiť prechod k udržateľnému hospodárskemu systému.

¹ KOM(2001) 366.

² Správa o európskej konkurencieschopnosti 2008 (KOM(2008) 774) a sprievodný pracovný dokument Komisie SEK(2008) 2853.

³ Niekoľko hlavných iniciatív stratégie Európa 2020 sa odvoláva na SZP: Integrovaná priemyselná politika vo veku globalizácie KOM(2010) 614, Európska platforma proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu KOM(2010) 758, Program pre nové zručnosti a nové pracovné miesta KOM(2010) 682, Mládež v pohybe KOM(2010) 477 a Akt o jednotnom trhu KOM(2011) 206. Okrem toho má Únia inovácií KOM(2010) 546) za cieľ zvýšiť schopnosť podnikov riešiť spoločenské výzvy prostredníctvom inovácie a účasť podnikov zohráva hlavnú úlohu pri dosahovaní cieľov hlavnej iniciatívy „Európa efektívne využívajúca zdroje“ KOM (2011)21 a KOM(2011)571.

1.3. Prečo Komisia prezentuje túto novú stratégiu teraz?

Rada a Európsky parlament vyzvali Komisiu, aby ďalej rozvinula svoju politiku v oblasti SZP⁴. V rámci stratégie Európa 2020 sa Komisia zaviazala obnoviť stratégiu EÚ na podporu sociálnej zodpovednosti podnikov. Vo svojom oznámení z roku 2010 o priemyselnej politike Komisia vyhlásila, že predloží nový návrh v oblasti politiky týkajúcej sa SZP⁵. V Akte o jednotnom trhu sa uvádza, že prijme nové oznámenie o SZP do konca roku 2011.⁶

Hospodárska kríza a jej spoločenské dôsledky do určitej miery narušili dôveru spotrebiteľov a úroveň dôvery v podniky. Pozornosť verejnosti sa zamerala na spoločenské a etické správanie podnikov. Opätovnou snahou podporiť SZP sa Komisia zo strednodobého a dlhodobého hľadiska zameriava na vytvorenie podmienok priaznivých pre udržateľný rast, zodpovedné správanie sa podnikov a vytváranie trvalých pracovných miest.

2. HODNOTENIE VPLYVU EURÓPSKEJ POLITIKY V OBLASTI SZP

Od Zelenej knihy z roku 2001⁷ a založením európskeho mnohostranného fóra o SZP zohráva Komisia priekopnícku úlohu pri vytváraní verejnej politiky na podporu SZP. V roku 2006 Komisia zverejnila novú politiku, ktorej jadrom bola silná podpora iniciatívy podnikov pod názvom Európska aliancia pre SZP.⁸Táto politika tiež identifikovala 8 prioritných oblastí pre opatrenie na úrovni EÚ: informovanosť a výmena osvedčených postupov; podpora pre iniciatívy mnohých zainteresovaných strán; spolupráca s členskými štátmi; spotrebiteľské informácie a transparentnosť; výskum; vzdelávanie; malé a stredné podniky a medzinárodný rozmer SZP.

Táto politika prispela k pokroku v oblasti SZP. Ukazovatele sú:

- Počet podnikov EÚ, ktoré sa podpísali pod desať zásad SZP iniciatívy OSN Global Compact, stúpol zo 600 v roku 2006 na viac než 1 900 v roku 2011.
- Počet organizácií s prevádzkami, ktoré sú registrované v rámci systému pre ekologické riadenie a audit (EMAS), stúpol z 3 300 v roku 2006 na viac než 4 600 v roku 2011⁹.
- Počet spoločností v EÚ, ktoré podpísali nadnárodné podnikové dohody s globálnymi alebo európskymi organizáciami zamestnancov, ktoré sa zaoberajú napr. pracovnými normami, stúpol zo 79 v roku 2006 na viac než 140 v roku 2011.
- Iniciatíva zameraná na dodržiavanie sociálnych noriem pri obchodovaní, ktorá je európskou iniciatívou podnikov s cieľom zlepšiť pracovné podmienky v ich

⁴ Rada pre životné prostredie, 5. decembra 2008. Rada pre životné prostredie, 20. decembra 2010, Rada pre zahraničné veci, 14. júna 2010, uznesenie Európskeho parlamentu, 13. marca 2007 (P6_TA(2007)0062), uznesenie Európskeho parlamentu, 8. júna 2011 (P7_TA(2011)0260)

⁵ Integrovaná priemyselná politika vo veku globalizácie KOM(2010)614

⁶ KOM(2011)206

⁷ KOM(2001) 366.

⁸ KOM(2006) 136.

⁹ Odhaduje sa, že z týchto organizácií tvoria podniky približne 80 %.

dodávateľských reťazcoch, zvýšila počet svojich členov zo 69 v roku 2007 na viac než 700 v roku 2011.

- Počet európskych podnikov, ktoré uverejňujú správy o udržateľnosti podľa smerníc globálnej iniciatívy pre podávanie správ, vzrástol z 270 v roku 2006 na viac než 850 v roku 2011.

Vedúce podniky prostredníctvom Európskej aliancie pre SZP vypracovali niekoľko praktických nástrojov vo vzťahu ku kľúčovým otázkam.¹⁰ Približne 180 podnikov vyjadrilo tejto aliancii svoju podporu. Túto alianciu tiež podporili vnútroštátne združenia zamestnávateľov a zároveň podnikli niekoľko opatrení na presadzovanie SZP.

Aj napriek tomuto pokroku však ešte stále pretrvávajú niekoľko dôležitých problémov. Mnoho spoločností v EÚ ešte stále nezačlenilo sociálne a environmentálne aspekty do svojej činnosti a hlavnej stratégie. Pretrvávajú obvinenia o účasti malého počtu európskych podnikov na porušovaní ľudských práv a obvinenia o nerešpektovaní základných pracovných noriem. Len 15 členských krajín z celkového počtu 27 uplatňuje vnútroštátne politické rámce na presadzovanie SZP.¹¹

Komisia určila niekoľko faktorov, ktoré pomôžu ďalej zvýšiť vplyv jej politiky v oblasti SZP vrátane:

- potreby vyrovnaného prístupu mnohých zainteresovaných strán, ktorý zohľadní názory podnikov, zainteresovaných strán z nepodnikateľskej sféry a členských štátov.
- potreby lepšie objasniť to, čo sa od podnikov očakáva, a zosúladiť definíciu EÚ pre SZP s novými a aktualizovanými medzinárodnými zásadami a smernicami.
- potreby podporovať oceňovanie/zohľadnenie zodpovedného správania sa podnikov na trhu aj prostredníctvom investičnej politiky a verejného obstarávania.
- potreby zohľadniť samoregulačné a koregulačné systémy, ktoré sú dôležitým prostriedkom, ktorý podniky využívajú na naplnenie svojej sociálnej zodpovednosti.
- potreby zaoberať sa transparentnosťou podnikov týkajúcou sa sociálnych a environmentálnych otázok z hľadiska všetkých zainteresovaných strán vrátane samotných podnikov.
- potreby venovať väčšiu pozornosť ľudským právam, ktoré sa stali oveľa významnejším aspektom v oblasti SZP.
- potreby uznať dôležitosť doplnkového nariadenia pri vytváraní prostredia, ktoré výraznejšie prispieva k tomu, aby podniky dobrovoľne naplňali/realizovali svoju sociálnu zodpovednosť.

¹⁰ Napríklad: rodová rovnosť, zodpovedné riadenie dodávateľského reťazca a zlepšovanie dialógu s investormi týkajúce sa nefinančnej činnosti spoločností. Pozri www.csreurope.org/pages/en/toolbox.html

¹¹ „Sociálna zodpovednosť podnikov: Vnútroštátne verejné politiky v EÚ“, Európska komisia, 2011.

Zostávajúca časť tohto oznámenia predstavuje moderné chápanie SZP vrátane aktualizovanej definície a nového akčného plánu. Preto stavia na politike z roku 2006 a zároveň predstavuje dôležité nové prvky, ktoré môžu pomôcť ďalej rozšíriť vplyv tejto politiky. Cieľom je znovu potvrdiť globálny vplyv EÚ v tejto oblasti, čo EÚ umožní lepšie presadzovať svoje záujmy a hodnoty vo vzťahoch s inými regiónmi a krajinami. Tiež pomôže pri usmerňovaní a koordinácii politik členských štátov EÚ, čím sa zníži riziko rozdielnych prístupov, ktoré by mohli vytvárať dodatočné náklady pre podniky, ktoré pôsobia vo viac než v jednom členskom štáte.

3. MODERNÉ CHÁPANIE SOCIÁLNEJ ZODPOVEDNOSTI PODNIKOV

3.1. Nová definícia

Komisia predkladá novú definíciu SZP ako „zodpovednosť podnikov za svoje vplyvy na spoločnosť“. Rešpektovanie platných právnych predpisov a kolektívnych zmlúv medzi sociálnymi partnermi je predpokladom naplnenia tejto zodpovednosti. Aby podniky mohli v plnej miere naplniť požiadavky v rámci sociálnej zodpovednosti podnikov, mali by mať k dispozícii postup, ktorý im umožní začleniť sociálne aspekty, environmentálne aspekty, etické aspekty, aspekty ľudských práv a spotrebiteľské aspekty do svojich obchodných prevádzok a hlavnej stratégie v úzkej spolupráci so svojimi zainteresovanými stranami s cieľom:

- maximalizovať vytváranie spoločných hodnôt pre svojich vlastníkov/akcionárov a svoje ostatné zainteresované strany a spoločnosť ako takú;
- identifikovať, predchádzať a zmierňovať ich možné nepriaznivé vplyvy.

Zložitosť tohto procesu bude závisieť od faktorov, ako sú veľkosť podniku a charakter jeho prevádzok. Pre mnoho malých a stredných podnikov, hlavne pre mikropodniky, SZP pravdepodobne zostane len neformálnou a intuitívnou iniciatívou.

Aby podniky dokázali maximalizovať spoločné hodnoty, mali by prevziať dlhodobý, strategický prístup k SZP a preskúmať príležitosti na vývoj inovatívnych výrobkov, služieb a obchodných modelov, ktoré prispievajú k blahobytu spoločnosti a vedú k vyššej kvalite a produktivite v zamestnaní.

Aby bolo možné identifikovať, predchádzať a zmierňovať možné nepriaznivé vplyvy, veľkým podnikom a podnikom, ktorým takéto vplyvy hrozia, sa odporúča vykonať hĺbkovú analýzu rizík, zameranú aj na svoje dodávateľské reťazce.

Niektoré typy podnikov ako napríklad družstvá, spoločnosti založené na princípe vzájomnosti a rodinné podniky majú vlastnú a riadiacu štruktúru, ktorá je priaznivá pre zodpovedné správanie podnikov.

3.2. Medzinárodne uznávané zásady a usmernenia

Pokiaľ ide o spoločnosti, ktoré hľadajú formálny prístup k SZP, predovšetkým veľké spoločnosti, môžu nájsť záväzné pravidlá v medzinárodne uznávaných zásadách a smerniciach, predovšetkým v nedávno aktualizovaných smerniciach OECD pre nadnárodné spoločnosti, desiatich zásadách iniciatívy OSN Global Compact, normách ISO 26000 o sociálnej zodpovednosti, tripartitnej deklarácii ILO o zásadách týkajúcich sa nadnárodných

spoločností a sociálnej politiky a v zásadách OSN v oblasti podnikania a ľudských práv. Tento hlavný súbor medzinárodne uznávaných zásad a smerníc predstavuje vyvíjajúci sa a nedávno posilnený globálny rámec pre SZP. Európska politika na presadzovanie SZP by mala byť plne konzistentná s týmto rámcom.

3.3. Viacrozmerný charakter SZP

Podľa týchto zásad a smerníc sa SZP zameriava minimálne na postupy v oblasti ľudských práv, práce a zamestnanosti (ako napríklad odbornú prípravu, rozmanitosť, rodovú rovnosť a zdravie a dobré životné podmienky zamestnancov), životného prostredia (ako napríklad biodiverzita, zmena klímy, účinné využívanie zdrojov, posudzovanie životného cyklu a prevencia znečisťovania) a boj proti úplatkom a korupcii. Zapojenie a rozvoj komunity, integrácia osôb so zdravotným postihnutím a záujmy spotrebiteľov vrátane súkromia sú tiež súčasťou programu SZP. Presadzovanie sociálnej a environmentálnej zodpovednosti prostredníctvom dodávateľského reťazca a zverejňovanie nefinančných informácií sa tiež považujú za dôležité prierezové témy. Komisia schválila oznámenie o politikách a dobrovoľníckej činnosti v EÚ, v ktorom potvrdila dobrovoľnícku činnosť zamestnancov ako prejav SZP.¹²

Okrem toho Komisia podporuje tri zásady dobrej daňovej správy vo vzťahoch medzi štátmi – konkrétne transparentnosť, výmenu informácií a spravodlivú daňovú súťaž. V prípade potreby sa podnikom doporučuje, aby smerovali k realizácii týchto zásad.

3.4. Úloha verejných orgánov a ostatných zainteresovaných strán

Rozvoj SZP by mali riadiť samotné podniky. Verejné orgány by mali zohrávať podpornú úlohu prostredníctvom inteligentnej kombinácie dobrovoľných politických opatrení a v prípade potreby prostredníctvom doplnkovej regulácie, napríklad s cieľom presadzovať transparentnosť, vytvárať trhové stimuly pre zodpovedné správanie sa podnikov s cieľom zabezpečiť zodpovednosť podnikov.

Podnikom musí byť poskytnutá flexibilita, aby mohli inovovať a rozvíjať prístup k SZP v súlade s ich špecifickými okolnosťami. Napriek tomu si mnoho podnikov váži existenciu zásad a smerníc, ktoré podporujú verejné orgány, na základe ktorých si môžu porovnať svoje politiky a správanie a presadzovať vyrovnanejšie podmienky.

Odbory a organizácie občianskej spoločnosti identifikujú problémy, vyvíjajú tlak na zlepšenie a dokážu konštruktívne spolupracovať s podnikmi na spoločných riešeniach. Spotrebiteľia a investori sú v pozícii, ktorá im umožňuje oceniť sociálne zodpovedné spoločnosti na trhu prostredníctvom svojich spotrebných a investičných rozhodnutí. Média môžu informovať o pozitívnych, ale aj negatívnych vplyvoch podnikov. Verejné orgány a ostatné zainteresované strany by mali demonštrovať sociálnu zodpovednosť aj v rámci ich vzťahov s podnikmi.

¹² „Oznámenie o politikách a dobrovoľníctve v EÚ: Uznávanie a presadzovanie cezhraničných dobrovoľných aktivít v EÚ“ KOM(2011) 568.

3.5. SZP a Iniciatíva pre sociálne podnikanie

Sociálna zodpovednosť podnikov sa vzťahuje na všetky podniky. Toto oznámenie sa prijíma spoločne s doplnkovou, ale odlišnou Iniciatívou pre sociálne podnikanie (ISP), ktorá podporuje konkrétny typ podniku, najmä ten, ktorého primárny účel je výslovne sociálny a/alebo environmentálny, ktorý reinvestuje zisky na tento účel a ktorého interná organizácia odráža spoločenské ciele¹³. ISP sa zaoberá podmienkami, ktoré sociálne podniky a sociálna inovácia potrebujú na to, aby sa mohla rozvíjať a prispievať k európskemu sociálnemu trhovému hospodárstvu.

3.6. SZP a sociálny dialóg

V posledných rokoch niektoré odvetvové výbory pre sociálny dialóg presadzovalo osvedčené postupy v oblasti SZP a stanovilo smernice.¹⁴ Komisia podporuje takéto iniciatívy a uznáva, že SZP prispieva k sociálnemu dialógu a zároveň ho dopĺňa. Inovatívne a účinné politiky SZP boli tiež vypracované prostredníctvom dohôd nadnárodných spoločností (NPD), ktoré boli uzavreté medzi podnikmi a európskymi alebo globálnymi organizáciami zamestnancov.¹⁵ EÚ aktívne podporuje dohody nadnárodných spoločností a sprístupní vyhľadávaciu databázu takýchto dohôd.

4. AKČNÝ PLÁN NA OBDOBIE ROKOV 2011 – 2014

Tento program obsahuje záväzky samotnej Komisie a návrhy pre podniky, členské štáty a ostatné skupiny zainteresovaných strán. Pri vykonávaní tohto plánu bude Komisia vždy brať do úvahy konkrétnu charakteristiku malých a stredných podnikov, predovšetkým ich obmedzené zdroje, a bude sa snažiť vyhnúť vytváraniu nepotrebných administratívnych záťaží.

4.1. Zvyšovanie viditeľnosti SZP a šírenie osvedčených postupov

Prostredníctvom verejného uznania toho, čo podniky robia v oblasti SZP, môže EÚ pomôcť pri šírení osvedčených postupov, posilniť vzájomné učenie sa a podporiť viac podnikov v tom, aby si vypracovali svoje vlastné strategické prístupy k SZP. Na základe skúseností z iniciatív v rôznych členských štátoch bude Komisia podporovať budovanie kapacít pre sprostredkovateľské organizácie malých a stredných podnikov s cieľom zlepšiť kvalitu a dostupnosť informácií o SZP pre malé a stredné podniky.

Komisia spustila širokú škálu programov zameraných na spoluprácu s podnikmi a ostatnými zainteresovanými stranami týkajúcu sa závažných sociálnych a environmentálnych aspektov.¹⁶ Úspech stratégie Európa 2020 si vyžaduje ďalšiu spoluprácu s podnikmi. Preto

¹³ KOM(2011)682.

¹⁴ „Priemyselné vzťahy v Európe v roku 2010“, kapitola 6.3.4, Európska komisia, generálne riaditeľstvo pre zamestnanosť, sociálne veci a začlenenie, 2011.

¹⁵ „Úloha nadnárodných podnikových dohôd v kontexte zvyšujúcej sa medzinárodnej integrácie“ KOM(2008) 419 v konečnom znení.

¹⁶ Napríklad: Maloobchodné fórum pre trvalú udržateľnosť; Platforma EÚ pre stravu, telesnú aktivitu a zdravie; Kampaň o podnikoch a biodiverzite; proces podnikovej zodpovednosti vo farmaceutickom priemysle; Európsky okrúhly stôl pre potraviny a trvalo udržateľnú produkciu; Univerzitno-podnikové fórum; Reklamný okrúhly stôl a Európsky pakt za duševné zdravie a pohodu.

bude Komisia podporovať dialóg s podnikmi a ostatnými zainteresovanými stranami týkajúci sa otázok súvisiacich so zamestnateľnosťou, demografickou zmenou a aktívnym starnutím¹⁷ a problémami na pracovisku (vrátane riadenia diverzity, rodovej rovnosti, vzdelávania a odbornej prípravy a zdravia a dobrých životných podmienok zamestnancov). Predovšetkým sa zameria na odvetvové prístupy a šírenie zodpovedného správania podnikov prostredníctvom dodávateľského reťazca.

Iniciatíva s názvom Sociálne zodpovedný európsky podnik 2020 (CSR Europe's Enterprise 2020) je príkladom vedúcej aktivity podnikov v oblasti SZP, ktorá je zvlášť relevantná pre dosiahnutie cieľov politiky EÚ. Komisia ku koncu roku 2012 pomôže preskúmať počiatočné výsledky tejto iniciatívy a definuje svoje nasledujúce kroky.

Komisia má v úmysle:

1. Vytvoriť v roku 2013 platformy SZP pre mnoho zainteresovaných strán v niekoľkých relevantných priemyselných odvetviach, pre podniky, ich pracovníkov a ostatné zainteresované strany, aby sa verejné záväzky v rámci SZP týkali každého odvetvia, a spoločne monitorovať napredovanie.
2. Začať od roku 2012 európsky systém odmeňovania pre partnerstvá v oblasti SZP medzi podnikmi a ostatnými zainteresovanými stranami.

4.2. Zlepšovanie a sledovanie úrovne dôvery v podniky

Podobne ako všetky organizácie vrátane vlád a samotnej EÚ, obyvatelia musia podnikom dôverovať. Európske podnikateľské spoločenstvo by sa malo usilovať o to, aby sa začlenilo medzi naj dôveryhodnejšie skupiny organizácií v spoločnosti. Často dochádza k rozdielom medzi tým, čo občania očakávajú, a tým, čo vnímajú ako realitu správania podnikov. Takýto rozdiel je často spôsobený príkladmi nezodpovedného správania sa niektorých podnikov a tiež prípadmi niektorých podnikov, ktoré zveličujú svoje environmentálne a spoločenské zásluhy. Niekedy je to spôsobené tým, že niektoré podniky nedostatočne chápu rýchlo sa vyvíjajúce očakávania spoločnosti, a tiež nedostatočnou informovanosťou občanov o úspechoch podnikov a obmedzeniach, s ktorými sa pri vykonávaní svojej činnosti stretávajú.

Komisia má v úmysle:

3. Riešiť problém zavádzajúceho marketingu vo vzťahu k environmentálnym vplyvom výrobkov (tzv. green-washing – klamlivé uvádzanie nepravdivých údajov o ekologickosti výrobkov) v kontexte správy o uplatnení smernice o nekalých obchodných praktikách¹⁸ plánovanej na rok 2012 a zvážiť potrebu možných, konkrétnych opatrení týkajúcich sa tejto otázky.
4. Iniciovať otvorenú diskusiu s občanmi, podnikmi a ostatnými zainteresovanými stranami o úlohe a potenciáli podniku v 21. storočí s cieľom podporiť vzájomné porozumenie a očakávania a vykonať periodické prieskumy dôvery občanov v podniky a prístupu k SZP.

¹⁷ Rok 2012 je Európskym rokom aktívneho starnutia.

¹⁸ Smernica 2005/29/ES.

4.3. Zlepšovanie samoregulačných a koregulačných procesov

Podniky sa často zúčastňujú na samoregulačných alebo koregulačných procesoch, napríklad odvetvový kódex správania týkajúci sa spoločenských aspektov, ktoré sa vzťahujú na dané odvetvie. Keď sú takéto procesy navrhnuté správne, môžu si získať podporu zainteresovaných strán a môžu sa stať aktívnym prostriedkom zabezpečovania zodpovedného správania sa podnikov. EÚ uznáva samoreguláciu a koreguláciu ako súčasť programu lepšej regulácie.¹⁹

Skúsenosti ukazujú, že samoregulačné a koregulačné procesy sú najúčinnnejšie vtedy, keď: sú založené na počiatkovej otvorenej analýze otázok so všetkými zainteresovanými stranami, za prítomnosti verejných orgánov ako napríklad Európska komisia, a ak je to potrebné, verejné orgány by mali takúto analýzu iniciovať; vyústia v následnej fáze do jasných záväzkov všetkých zainteresovaných strán, spolu s ukazovateľmi výkonnosti; zabezpečujú objektívne monitorovacie mechanizmy, preskúmanie výkonnosti a možnosť zlepšiť záväzky, ak to bude potrebné; a obsahujú účinný mechanizmus zodpovednosti za vybavovanie sťažností v prípade nesúlady.

Komisia má v úmysle:

5. Začať v roku 2012 spolu s podnikmi a ostatnými zainteresovanými stranami postup prípravy kódexu osvedčených postupov pre samoregulačné a koregulačné procesy, ktoré by mali zlepšiť efektívnosť postupu týkajúceho sa SZP.

4.4. Posilnenie zohľadňovania SZP na trhu

Dochádza k čoraz širšiemu uznávaniu pozitívnych vplyvov SZP na konkurencieschopnosť, ale podniky ešte stále čelia dilemám, kedy najzodpovednejšie sociálne konanie nemusí byť finančne najvýhodnejšie, prinajmenšom z krátkodobého hľadiska. EÚ by mala rozšíriť politiky v oblasti spotreby, verejného obstarávania a investícií, aby upevnila trhové stimuly pre SZP.

4.4.1. Spotreba

V posledných rokoch spotrebitelia venujú väčšiu pozornosť otázkam, ktoré sa týkajú SZP, ale ešte vždy zostávajú veľké prekážky ako napríklad nedostatočná informovanosť, potreba niekedy zaplatiť vyššiu cenu a nedostatočný prístup k informáciám, ktoré sú potrebné na rozhodovanie. Niektoré podniky zohrávajú priekopnícku úlohu, keď pomáhajú spotrebiteľom v tom, aby si vybrali udržateľnejšie varianty. Revízia akčného plánu pre trvalo udržateľnú spotrebu a výrobu môže poskytnúť príležitosť určiť nové opatrenia na uľahčenie zodpovednejšej spotreby.

4.4.2. Verejné obstarávanie

Komisia stanovila cieľ iniciatívy tak, aby do roku 2010 zodpovedalo 50 % verejného obstarávania v EÚ dohodnutým environmentálnym kritériám. V roku 2011 Komisia uverejnila príručku o sociálne zodpovednom verejnom obstarávaní (SZVO), v ktorej vysvetľuje, ako začleniť sociálne aspekty do verejného obstarávania a zároveň rešpektovať

¹⁹ Pozri medziinštitucionálnu dohodu o lepšej tvorbe práva 2003/C 321/01 a oznámenie Komisie „Lepšia právna úprava pre rast a zamestnanosť v Európskej únii“ KOM(2005) 97.

existujúci právny rámec EÚ.²⁰ SZVO môže obsahovať pozitívne opatrenie verejných orgánov s cieľom pomôcť menej zastúpeným podnikom ako napríklad malým a stredným podnikom, získať prístup na trh verejného obstarávania.

Členské štáty a verejné orgány na všetkých úrovniach môžu v plnej miere využiť všetky možnosti, ktoré ponúka súčasný právny rámec vo vzťahu k verejnému obstarávaniu. Začlenenie environmentálnych a sociálnych kritérií do verejného obstarávania je potrebné urobiť tak, aby nedošlo k diskriminácii malých a stredných podnikov a aby sa dodržali ustanovenia zmluvy o nediskriminácii, rovnakom zaobchádzaní a transparentnosti.

Komisia má v úmysle:

6. Podporiť lepšie začlenenie sociálnych a environmentálnych aspektov do verejného obstarávania v rámci preskúmania smerníc o verejnom obstarávaní v roku 2011 bez toho, aby sa zaviedli dodatočné administratívne záťaž pre verejných obstarávateľov alebo podniky a bez toho, aby sa narušila zásada poskytovania zmlúv účastníkovi s ekonomicky najvýhodnejšou ponukou.

4.4.3. Investície

Komisia v reakcii na finančnú krízu pracuje na niekoľkých regulačných návrhoch s cieľom zabezpečiť zodpovednejší a transparentnejší finančný systém. Na základe primeraného zohľadnenia relevantných nefinančných informácií môžu investori prispieť k účinnejšej alokácii kapitálu a lepšiemu dosahovať dlhodobé investičné ciele. Komisia podporuje budovanie kapacít pre investorov so zameraním sa na to, ako začleniť nefinančné informácie do investičných rozhodnutí. V tejto súvislosti Komisia podporuje podniky, aby uverejnili informácie týkajúce sa uplatňovania noriem v oblasti dobrej daňovej správy.

Európski správcovia aktív a vlastníci aktív, predovšetkým penzijné fondy, sa vyzývajú, aby prijali zásady OSN pre zodpovedné investovanie. Verejné orgány nesú zvláštnu zodpovednosť za presadzovanie SZP v podnikoch, ktoré vlastnia alebo do ktorých investovali.

Komisia má v úmysle:

7. Zvážiť povinnosť pre všetky investičné fondy a finančné inštitúcie informovať všetkých svojich klientov (občanov, podniky, verejné orgány atď.) o všetkých etických kritériách alebo kritériách pre zodpovedné investovanie, ktoré uplatňujú, alebo o štandardoch a kódexoch, ktorých sa pridriavajú.

4.5. Zlepšenie zverejňovania sociálnych a environmentálnych informácií zo strany spoločností

Zverejňovanie sociálnych a environmentálnych informácií vrátane informácií týkajúcich sa klímy môže podporiť spoluprácu so zainteresovanými stranami a identifikáciu závažných rizík spojených s udržateľnosťou. Tiež je jednou z dôležitých zložiek zodpovednosti a môže prispieť k budovaniu dôvery verejnosti v podniky. Aby bolo možné uspokojiť potreby

²⁰ „Sociálne nakupovanie – Príručka na zohľadňovanie sociálnych aspektov pri verejnom obstarávaní“, Európska komisia, 2011.

podnikov a ostatných zainteresovaných strán, informácie by mali byť významné a z hľadiska ich získavania musia byť nákladovo efektívne.

Niektoré členské štáty zaviedli požiadavky nefinančného zverejňovania, ktoré prekračujú rámec existujúcich právnych predpisov EÚ.²¹ Je možné, že rozdielne vnútroštátne požiadavky by mohli viesť k dodatočným nákladom pre podniky, ktoré vykonávajú svoju činnosť vo viacerých členských štátoch.

Čoraz viac spoločností zverejňuje sociálne a environmentálne informácie. Malé a stredné podniky často takéto informácie oznamujú neformálne a dobrovoľne. Jeden zdroj odhaduje, že približne 2 500 európskych spoločností uverejňuje správy o SZP alebo trvalej udržateľnosti, čo EÚ stavia do pozície celosvetového lídra²². Ide však len o malý zlomok zo 42 000 veľkých spoločností, ktoré v EÚ pôsobia.

Existuje niekoľko medzinárodných rámcov na zverejňovanie sociálnych a environmentálnych informácií vrátane iniciatívy pre podávanie správ. Integrované finančné a nefinančné vykazovanie predstavuje dôležitý strednodobý a dlhodobý cieľ a Komisia so záujmom sleduje prácu Medzinárodného výboru pre integrované podávanie správ.

S cieľom zabezpečiť rovnaké podmienky pre všetkých, a ako bolo oznámené v Akte o jednotnom trhu, Komisia predloží legislatívny návrh o transparentnosti sociálnych a environmentálnych informácií poskytovaných spoločnosťami zo všetkých odvetví. V súčasnosti prebieha posúdenie vplyvu prípadných možností na tento návrh, ktoré bude tiež obsahovať preverky konkurencieschopnosti a test vplyvu na MSP. Komisia tiež pracuje na politike, ktorá má podporiť spoločnosti v meraní a porovnávaní svojho environmentálneho správania s použitím metodiky založenej na spoločnom životnom cykle, ktorú tiež možno použiť na účely zverejňovania.

Všetky organizácie vrátane organizácií občianskej spoločnosti a verejných orgánov by mali podniknúť kroky na zlepšenie zverejňovania svojho vlastného sociálneho a environmentálneho správania.

4.6. Ďalšia integrácia SZP do vzdelávania, odbornej prípravy a výskumu

Na ďalší vývoj SZP sú potrebné nové zručnosti a zmeny v hodnotách a správaní. Členské štáty môžu zohrávať dôležitú úlohu v tom, že podporia vzdelávacie inštitúcie vrátane stredných škôl a univerzít v ich snahe začleniť SZP, trvalo udržateľný rozvoj a zodpovedné občianstvo do príslušných učebných osnov. Európske obchodné školy by sa mali pripojiť k zásadám OSN pre vzdelávanie v oblasti zodpovedného riadenia.

Vysoko kvalitný akademický výskum podporuje rozvoj obchodnej praxe a verejnej politiky v oblasti SZP. Ďalší výskum by sa mal zakladať na výsledkoch projektov, ktoré boli financované zo 6. a 7. rámcového programu EÚ. Komisia preskúma príležitosti na financovanie ďalšieho výskumu a inovácie SZP a podporovanie zásad a smerníc SZP v rámci

²¹ Štvrtá smernica o ročnej účtovnej závierke 2003/51/ES vyžaduje od podnikov, aby vo svojich výročných správach zverejňovali informácie o životnom prostredí a zamestnancoch v rozsahu nevyhnutnom pre pochopenie vývoja spoločnosti, výkonnosti alebo pozície spoločnosti. Všetky členské štáty sa dohodli na tom, že sa táto požiadavka nebude vzťahovať na malé a stredné podniky.

²² CorporateRegister.com

výskumu, ktorý je ešte stále financovaný zo 7. rámcového programu a tiež z nadväzujúceho programu Horizont 2020, a v rámci budovania Európskeho výskumného priestoru.

Komisia má v úmysle:

8. Poskytnúť ďalšiu finančnú pomoc pre projekty vzdelávania a odbornej prípravy v rámci SZP na základe programov celoživotného vzdelávania a Mládež v akcii a začať činnosť v roku 2012 s cieľom zvýšiť informovanosť odborníkov v oblasti vzdelávania a zvýšiť informovanosť podnikov o dôležitosti spolupráce v oblasti SZP.

4.7. Zdôrazňovanie významu vnútroštátnych a regionálnych politík v oblasti SZP

Mnoho opatrení verejnej politiky na podporu SZP sa najlepšie vykonáva na vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni. Miestne a regionálne orgány sa vyzývajú k tomu, aby inteligentným využívaním štrukturálnych fondov EÚ podporovali rozvoj SZP, predovšetkým medzi malými a strednými podnikmi, a aby nadviazali partnerstvo so spoločnosťami s cieľom lepšie riešiť problémy, ako sú chudoba a sociálne začlenenie.

Komisia má v úmysle:

9. Vytvoriť v roku 2012 s členskými štátmi partnerský hodnotiaci mechanizmus pre vnútroštátne politiky v oblasti SZP.

Komisia vyzýva:

- A Členské štáty, aby do polovice roka 2012 vypracovali alebo aktualizovali svoje vlastné plány alebo vnútroštátne zoznamy prioritných opatrení na podporu SZP, ktoré by podporovali stratégiu Európa 2020, odkazovali na medzinárodne uznávané zásady a smernice v oblasti SZP, boli pripravené v spolupráci s podnikmi a ostatnými zainteresovanými stranami, berúc do úvahy otázky uvedené v tomto oznámení.

4.8. Lepšie prispôsobenie európskych a globálnych prístupov k SZP

EÚ by mala presadzovať európske záujmy v rámci vytvárania medzinárodnej politiky pre oblasť SZP a zároveň by mala zaistiť začleňovanie nie medzinárodne uznávaných zásad a smerníc do svojich vlastných politík pre oblasť SZP.

4.8.1. Zameriavanie sa na medzinárodne uznávané zásady a smernice v oblasti SZP

Komisia s cieľom posilniť rovnnejšie podmienky zintenzívni svoju spoluprácu s členskými štátmi, partnerskými krajinami a relevantnými medzinárodnými fórami v záujme podpory medzinárodne uznávaných zásad a smerníc a aby posilnila ich vzájomný súlad. Tento prístup od podnikov EÚ vyžaduje, aby obnovili svoje úsilie o rešpektovanie týchto zásad a smerníc.

Usmernenia OECD sú odporúčaniami, ktoré vlády adresovali nadnárodným podnikom. Komisia víta skutočnosť, že krajiny mimo OECD tieto smernice dodržiavajú. Okrem schválenia vlády majú tieto smernice charakteristický mechanizmus implementácie a sťažností, sieť vnútroštátnych kontaktných miest, ktoré založili všetky krajiny, ktoré tieto smernice dodržiavajú, ktorý môže podnikom a ich zainteresovaným stranám pomôcť pri riešení praktických problémov, a to aj prostredníctvom mediácie a zmiery.

Komisia má v úmysle:

10. Monitorovať záväzky prijaté európskymi podnikmi s viac než 1 000 zamestnancami s cieľom zohľadniť medzinárodne uznávané zásady a usmernenia v oblasti SZP a v rámci svojich vlastných činností zohľadniť normu ISO 26000 Usmernenia pre oblasť sociálnej zodpovednosti.

Komisia vyzýva:

- B Všetky veľké európske podniky na to, aby sa do roku 2014 zaviazali zohľadniť aspoň jeden z nasledujúcich súborov zásad a smerníc pri vypracovávaní svojho prístupu k SZP: iniciatívu OSN Global Compact, usmernenia OECD pre nadnárodné spoločnosti alebo normu ISO 26000 Usmernenia pre oblasť sociálnej zodpovednosti.
- C Všetky nadnárodné spoločnosti so sídlom v Európe, aby sa zaviazali do roku 2014 k tomu, že budú rešpektovať tripartitnú deklaráciu ILO o zásadách týkajúcich sa nadnárodných podnikov a sociálnej politiky.

4.8.2. *Zavádzanie hlavných zásad OSN v oblasti podnikania a ľudských práv*²³

Zásadnou výzvou je zlepšenie súdržnosti politík EÚ, ktoré sa týkajú oblasti podnikania a ľudských práv. Lepšie vykonávanie hlavných zásad OSN prispeje k cieľom EÚ týkajúcich sa konkrétnych otázok o ľudských právach a hlavných pracovných noriem vrátane práce detí, nútenej práce väzňov, obchodovania s ľuďmi, rodovej rovnosti, nediskriminácie, slobody združovania a práva na kolektívne vyjednávanie. Proces zapojenia podnikov a delegácií EÚ v partnerských krajinách, aktérov miestnej občianskej spoločnosti, najmä organizácií pre ľudské práva a obhajcov ľudských práv, umožní lepšie pochopiť výzvy, ktorým spoločnosti čelia počas pôsobenia v krajinách, v ktorých si štát neplní povinnosť ochraňovať ľudské práva.

Komisia má v úmysle:

11. Spolupracovať s podnikmi a so zainteresovanými stranami, aby boli na základe hlavných zásad OSN v roku 2012 vypracované zásady pre oblasť ľudských práv pre obmedzený počet relevantných priemyselných odvetví a tiež zásady pre malé a stredné podniky.
12. Uverejniť do konca roka 2012 správu o prioritách EÚ pri zavádzaní hlavných zásad OSN a následne vydávať pravidelné správy o pokroku.²⁴

Komisia tiež:

- D Očakáva od všetkých európskych podnikov, že naplnia zodpovednosť podnikov týkajúcu sa rešpektovania ľudských práv, tak ako je to uvedené v hlavných zásadách OSN.

²³ Hlavné zásady OSN sa týkajú troch pilierov: povinnosti štátu rešpektovať ľudské práva, zodpovednosti podnikov rešpektovať ľudské práva a potreby prístupu k účinnej náprave.

²⁴ V tejto súvislosti sa zohľadnia správy, ktoré uverejnila Európska komisia o právnom rámci pre ľudské práva a životné prostredie a ktoré sa vzťahujú na podniky EÚ, keď pôsobia mimo EÚ (2010), a o zodpovednom riadení dodávateľského reťazca (2011).

E Vyzýva členské štáty EÚ k tomu, aby do konca roka 2012 vypracovali vnútroštátne plány pre zavedenie hlavných zásad OSN.

4.8.3. Z dôrazňovanie SZP vo vzťahu k ostatným krajinám a regiónom vo svete

Medzinárodne uznávané smernice a zásady v oblasti SZP predstavujú hodnoty, ktoré by mali uznávať krajiny, ktoré chcú vstúpiť do Európskej únie a Komisia sa preto bude naďalej touto témou v rámci prístupového procesu zaoberať.

Komisia podporuje SZP prostredníctvom svojich vonkajších politík. Naďalej sa bude prostredníctvom celosvetovej kampane a doplnkových právnych predpisov zameriavať na ďalšie šírenie medzinárodne uznávaných smerníc a zásad v oblasti SZP a umožňovať podnikom EÚ zabezpečiť ich pozitívny vplyv na zahraničné ekonomiky a spoločnosti. Komisia predloží príslušné návrhy v oblasti obchodu a rozvoja. Okrem toho v prípade potreby navrhne prostredníctvom prebiehajúcich dialógov s partnerskými krajinami a regiónmi diskusiu o SZP .

Rozvojová politika EÚ uznáva potrebu podporovať SZP.²⁵ Podporou dodržiavania sociálnych a environmentálnych noriem môžu podniky EÚ posilniť lepšie riadenie a inkluzívny rast v rozvojových krajinách. Obchodné modely zamerané na chudobných ako aj na spotrebiteľov, výrobcov a distribútorov pomáhajú maximalizovať vplyv rozvoja. Hľadanie synergie so súkromným sektorom sa stane čoraz dôležitejším aspektom v rámci rozvojovej spolupráce EÚ a v rámci reakcie EÚ na prírodné katastrofy a katastrofy spôsobené ľudskou činnosťou. V tomto ohľade môžu prostredníctvom dobrovoľníckej činnosti zamestnancov zohrávať podniky dôležitú úlohu. Budúci Európsky dobrovoľnícky zbor pre humanitárnu pomoc sa môže stať jedným zo spôsobov lepšieho využívania synergie so súkromným sektorom.

Komisia má v úmysle:

13. Stanoviť spôsoby presadzovania zodpovedného správania podnikov vo svojich budúcich politických iniciatívach smerujúcich k inkluzívnejšiemu a udržateľnejšiemu zotaveniu a rastu v tretích krajinách.

5. ZÁVER

Komisia bude spolupracovať s členskými štátmi, podnikmi a ostatnými zainteresovanými stranami, s cieľom pravidelne monitorovať pokrok a spoločne zorganizuje revízne zasadnutie, ktoré sa uskutoční do polovice roka 2014. V rámci prípravy na toto zasadnutie Komisia zverejní správu o vykonávaní akčného plánu uvedeného v tomto oznámení. To si bude vyžadovať koordinovanejšie pracovné metódy medzi európskym viacstranným fórom o SZP a zástupcami členských štátov v skupine na vysokej úrovni pre SZP. V tejto súvislosti Komisia predloží operatívny návrh do konca roka 2011.

Na základe tohto oznámenia by Európska komisia uvítala diskusiu a záväzky s Radou, Európskym parlamentom, Hospodárskym a sociálnym výborom, Výborom regiónov, podnikmi a ostatnými zainteresovanými stranami.

²⁵ Európsky konsenzus o rozvoji, 2005.

Komisia vyzýva predstaviteľov európskej podnikateľskej sféry vrátane tých z finančného odvetvia, aby do polovice roka 2012 predložili otvorený a zodpovedný záväzok podporiť v úzkej spolupráci s verejnými orgánmi a ostatnými zainteresovanými stranami podstatný nárast počtu podnikov EÚ, ktorí zavedú zodpovedné správanie podnikov, a stanovili jasné ciele na rok 2015 a 2020.